

4. Ляхова І. М. Теоретико-методичні основи корекції рухової сфери дітей зі зниженим слухом засобами фізичного виховання : автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.03. Київ, 2006. 42 с.
5. Маринич В. Л. Інноваційні підходи в організаційному забезпеченні фізкультурно-оздоровчої роботи у позашкільних навчальних закладах : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту: 24.00.02. Київ, 2014. 23 с.
6. Миронова С. П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. 312 с.

УДК 316.774:004]:364-43

ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЯ У РОБОТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

Маліченко Валерія, магістрантка,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
науковий керівник: доц. Березан В. І.

У статті автор аналізує ефективність та повноцінність діяльності соціального працівника за допомогою інтернет-ресурсів. Розкрито можливості використання мережі інтернет, різних форм використання інтернет-ресурсів та підвищення професійної компетенції за допомогою дистанційного навчання.

Ключові слова: соціальна робота, фахівець соціальної сфери, соціальна сфера, мережа Інтернет, Інтернет-ресурс, Інтернет-комунікація, комунікація, дистанційне навчання, google форма.

In the article the author analyzes the effectiveness and completeness of the social worker with the help of Internet resources. Possibilities of using the Internet, various forms of using Internet resources and increasing professional competence through distance learning are revealed.

Keywords: social work, social sphere specialist, social sphere, network-Internet, Internet resource, Internet communication, communication, distance learning, google form.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день наші реалії потерпають від суттєвих змін, що зумовлені поширенням використання дистанційного навчання, роботи, переведення життя в режим «онлайн». Можна з упевненістю сказати, що «всесвітня павутина» стає невід'ємним елементом життя українського суспільства, без якого тепер неможливе просування вперед фактично в будь-якій галузі пізнавальної та практичної діяльності людини. Маса інтернет-ресурсів значною мірою впливають на подальший економічний та суспільний розвиток людства. Потік інформації, яку людина раніше отримувала від тієї самої людини, тепер все більше надходить через мережу Інтернет.

Для соціальної роботи такі зміни можна вважати доволі суттєвими, оскільки діяльність соціальних працівників тісно пов'язана з необхідністю

використовувати у своїй роботі візуалізовані засоби представлення інформації в електронній формі. Це обумовлює необхідність всебічного вивчення надсучасних інформаційних технологій, комунікації, процесів, що відбуваються в системі комунікацій. Актуальність проблеми зумовлена тим, що сучасний фахівець соціальної сфери має глибоко усвідомлювати місце і роль професійної комунікації в соціальних процесах. Зокрема, неможливо усвідомити діяльність соціального працівника без застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі соціальної роботи.

М. Ф. Головатий, М. Б. Панасюк, автори термінологічно-понятійного словника «Соціальна робота і соціальна політика», визначають, що соціальна робота – це практична професійна діяльність з надання допомоги та підтримки людям, які опинилися в скрутній ситуації. Підтримка, допомога – логічно, ці речі передбачають тісну комунікацію з клієнтом [1].

Термін «комунікація» (лат. communicatio – роблю спільним, зв'язую) з'явився в науковій літературі на початку ХХ століття. Нині він має щонайменше три способи інтерпретації, такі як: а) засіб зв'язку будь-яких об'єктів матеріального і духовного світу; б) спілкування – передача інформації від людини до людини; в) передача й обмін інформацією в суспільстві з метою дії однієї людини на іншу [1].

Сучасні науковці наголошують, що саме комунікація є найважливішим явищем глобального комунікативного суспільства, а не його економічна сфера, а соціум – це світ спілкування, у якому нові інформаційні засоби стають найважливішими інструментами орієнтації людини у світі та у взаємодії людей між собою. Тому сьогодні дуже важливо забезпечити своєчасну і безперервну підготовку фахівців соціальної сфери до роботи в Інтернеті, в мережевих віртуальних співтовариствах тощо.

Метою статті є обґрунтування того як використання інтернет-ресурсів у соціальній роботі впливає на ефективність діяльності соціального працівника, на перспективи успіху його роботи з клієнтом.

Виклад основного матеріалу. На думку Л. Джонсон, ефективність комунікацій в соціальній роботі залежить від декількох факторів [5]:

- відповідності вербальних і невербальних повідомлень;
- простоти повідомлення для клієнта;
- доступності інформації для клієнта.

Згідно з останніми дослідженнями можна сказати, що Інтернет уже став необхідною складовою життя багатьох українців. Результати дослідження свідчать, що лише 19 % опитаних готові легко відмовитися від Інтернету, решта ж користувачів або нізащо не відмовляться від Інтернету (44 %), або перестануть користуватися даною послугою у разі, коли не вистачатиме коштів на харчування, одяг та розваги. Розвиток Інтернету в світі призвів до того, що зараз жодна сфера не розвивається без використання можливостей Інтернету. Можна сказати, що в розвинутих країнах Заходу як маркетингові служби, так і прості споживачі майже повністю дивляться на світ через Інтернет. Мережа дозволяє одержати необхідну інформацію про культурні цінності, літературні і електронні джерела, про товари, послуги, як

знайти координати людини, зробити віртуальну подорож по географічних місцях тощо [Соціологія].

То ж, можна припустити, що використання інтернет-ресурсів у соціальній сфері не так кардинально вплине на комунікацію соціального працівника та клієнта, оскільки більшість клієнтів вже звикли до «життя онлайн».

Щоб діяльність соціального працівника стала ефективнішою, по-перше, соціальний працівник повинен бути знайомий з основними офіційними сайтами щодо своєї професійної діяльності.

Так, наведемо сайти, що допоможуть соціальному працівнику безпосередньо у професійній діяльності:

<http://www.psyua.com.ua/> – сайт, створений для професійної діяльності психологів та соціальних працівників/соціальних педагогів системи освіти. Даний сайт є цікавим не тільки корисною інформацією для фахівців, але на ньому можна знайти законодавчу базу, інформацію про діяльність Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи системи освіти, оголошення про проекти, звіти тощо;

<http://www.mlsp.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерства соціальної політики України, де розкриваються основні законодавчі документи у сфері соціальної політики, що стосуються діяльності соціального працівника з різними категоріями населення;

<http://dsmsu.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства молоді та спорту України, де висвітлюється інформація про діяльність у сфері державної соціальної молодіжної політики (законодавчі акти, новини, оголошення та вакансії, контактна інформація, напрями діяльності, співпраця);

<http://www.dcz.gov.ua> – офіційний сайт Державної служби зайнятості. Соціальний працівник може дізнатися про особливості працевлаштування, вільні вакансії, анонси та події у сфері зайнятості, нормативно-правове забезпечення, також є доступ до соціальної реклами. На сайті можна віднайти різноманітні матеріали зустрічей, круглих столів, семінарів, резолюції тощо;

http://naps.gov.ua/ua/structure/institutions/social_work/ – офіційний сайт Національної академії педагогічних наук України, до складу якої входить Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи. На сайті розкрито напрями діяльності центру, його завдання, контактна інформація, анонси та оголошення, результати діяльності тощо;

<http://ligasocial.org.ua/> – офіційний сайт «Ліги соціальних працівників України», яка є Всеукраїнською громадською організацією та об'єднує громадян незалежно від громадянства і місця проживання для задоволення та захисту законних соціальних, економічних, творчих та інших спільних інтересів своїх членів, реалізації їх прав і свобод та сприяння реалізації соціальної політики в Україні;

<http://www.psyua.com.ua> – офіційний сайт психологічної служби системи освіти України, де розміщена інформація про діяльність психологічної служби; проекти, які реалізуються.

Мережа-Інтернет також має масу можливостей для самоосвіти, для безкоштовного підвищення кваліфікації за допомогою інтернет-ресурсів, наприклад:

портал «Дія. Цифрова освіта» – <https://osvita.diaa.gov.ua> – це безкоштовні освітні серіали для тих, хто хоче володіти цифровими навичками, ефективно та безпечно застосовувати технології в роботі, для професійного та особистісного розвитку, а саме: «Цифрова грамотність та основи кібергігієни», «Відкриті дані та доступ до публічної інформації», «Особливості процесу розробки державної політики», «Розвиток інформаційних технологій на рівні територіальної громади», «Публічні консультації онлайн» та ін.;

освітній хаб «EduHub.in.ua» – <https://eduhub.in.ua> – це цікаві та надзвичайно корисні курси, спрямовані на розвиток soft skills на такі теми: «Управління людьми і проектами», «Емоційний інтелект», «Персональна ефективність», «Школа HR» та ін.;

«Prometheus» – <https://prometheus.org.ua> – це українська платформа масових відкритих онлайн курсів, яка дає можливість переглядати безкоштовні навчальні курси університетського рівня від викладачів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Національного університету «Києво-Могилянська академія» та інших закладів вищої освіти. Для зручності своїх користувачів Prometheus також розробив мобільний додаток [2].

По-друге, соціальний працівник може доєднатися до маси спільнот та об'єднань. Участь у таких спільнотах може позитивно вплинути на фахівця соціальної сфери. Це не тільки стимулює професійний зріст соціальних працівників, а й дозволяє, не дивлячись на відстань, навіть знаходячись у різних куточках планети, ділитися досвідом, обговорювати хвилюючі актуальні питання, допомагати в критичних ситуаціях, підвищувати свою кваліфікацію шляхом дистанційного навчання. У такому форматі також зберігається і супервізорська функція спілкування.

При отриманні онлайн-освіти зникають межі між очним і дистанційним навчанням. Наприклад, для вебінарів притаманна властивість проведення, яку називають «ефект фізичної присутності». Слухачі мають можливість сприймати все, що демонструє й говорить викладач, вести з ним діалог, уточнюючи в усній або письмовій формі незрозумілі моменти або відповідаючи на поставлені їм запитання [3].

Соціальний працівник також може сформувати власну електронну бібліотеку, використовуючи інформацію з різноманітних інтернет-ресурсів, звідки він може постійно додавати нові матеріали, що необхідні йому для ефективної роботи:

<http://nbuv.gov.ua> – офіційний сайт Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського;

<http://pidruchniki.com> – навчальні посібники та навчальні матеріали онлайн, зокрема щодо професійної діяльності працівників соціальної сфери;

<http://www.socd.univ.kiev.ua/uk/library> – наукова бібліотека Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка тощо;

<http://dspace.pnpu.edu.ua/> – Інституційний репозитарій Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, який є фактично електронним архівом університету, що складається і постійно наповнюється такими матеріалами: наукові публікації науково-педагогічних працівників і студентів, статті з наукових журналів, навчально-методичні розробки тощо.

Також, соціальний працівник може створити власний персональний сайт, куди може завантажувати власні методичні матеріали, розміщувати анкети для проведення бажаних досліджень, демонструвати своє портфоліо. Власний сайт може виконувати як просвітницько-профілактичну функцію, так і діагностичну. Діагностичну чи просвітницьку функцію соціальної роботи може з легкістю забезпечити Google форма. Вона дозволяє не тільки швидко та просто провести опитування з великою кількістю людей, а й зібрати електронні адреси для розсилки новин і навіть провести вікторину.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Таким чином, можна констатувати, що Інтернет у професійній діяльності соціального працівника на даний момент часу набув такого розвитку, що може вважатися одним із найпотужніших різновидів комунікації і засобів впливу як на думки (свідомість), так і на дії індивідів та груп самих працівників соціальної сфери. Інтернет-ресурси можуть сприяти підвищенню професійної компетенції соціального працівника, розширенню його професійних контактів. Також, за допомогою інтернет-комунікації соціальний працівник може не тільки збагачувати коло своїх знайомств, а й охоплювати своєю діяльністю і допомагати значно більшій кількості людей, ніж наживо. Звісно, щоб комунікація була ефективною, фахівець соціальної сфери повинен уміти використовувати інформаційні ресурси на достатньому і високому рівні компетентності, працювати з різними видами, носіями, електронними банками інформації; здійснювати швидко і кваліфіковано пошук, відбір необхідних даних із різних джерел інформації; працювати з текстовими файлами (Web-сторінками); використовувати інформаційні ресурси мережі Інтернет і локальної мережі для організації зустрічей, семінарів, вебінарів, конференцій тощо; приймати і надсилати повідомлення електронною поштою; встановлювати комунікативні зв'язки в різних режимах зв'язку, обмінюючись інформацією з колегами; дистанційно підвищувати свою професійну освіту та самоосвіту.

Подальшого розгляду потребують питання, пов'язані з використанням Інтернет-ресурсів у різних напрямках соціальної роботи (консультативна, діагностична, профілактична, просвітницька та ін.).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Головатий М. Ф., Панасюк М. Б. Соціальна політика і соціальна робота : термінол.-понятійн.слов. Київ : МАУП, 2005. 560 с. URL: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/nw53.pdf>

2. Підбірка онлайн платформ для самоосвіти. НАДС. Національне агентство України з питань державної служби : веб-сайт. 2020. URL: <https://pdp.nacs.gov.ua/news/pidbirka-onlain-platform-dlia-samoosvity>
3. Словінська О. Д. Вебінар як різновид електронної веб-конференції та його місце в комбінованому навчанні. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2014. Вип. 1 (73). С. 150–154. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/11101/1/29.pdf>
4. Соціологія інтернету. *Вікіпедія. Вільна енциклопедія* : веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%82%D1%83
5. Seabury B. Communication problem in social work practice. *Social Work*. 1980. Vol. 25. № 1. P. 40–44. URL: <https://www.jstor.org/stable/23713285>

УДК 376-056.313:37.018.43

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АКТИВНОСТІ ТА СВІДОМОСТІ УЧНІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Миронова Світлана,

доктор педагогічних наук, професор,
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка

Заклади освіти мають не лише забезпечити учнів з інтелектуальними порушеннями певними знаннями, а й навчити користуватись ними у практичній діяльності. Досягнути цього можна лише за умови свідомого засвоєння учнями навчального матеріалу, активного ставлення до навчання. В останні роки реалізація цих вагомих компетентностей ускладнюється дистанційною формою навчання через Covid-19, а тепер і воєнний стан в нашій країні. У статті описані особливості розвитку активності та свідомості учнів з інтелектуальними порушеннями під час дистанційного навчання.

Educational institutions should not only provide students with intellectual disabilities with certain knowledge, but also teach them to use it in practice. This can be achieved only if students consciously master the educational material, an active attitude to learning. In recent years, the implementation of these important competencies is complicated by distance learning through Covid-19, and now the martial law in our country. The article describes the features of the development of activity and consciousness of students with intellectual disabilities during distance learning.

Ключові слова: діти з інтелектуальними порушеннями; дистанційне навчання; свідомість у навчанні; активність у навчанні; корекційні прийоми.

Key words: children with intellectual disabilities; distance learning; consciousness in learning; learning activity; corrective techniques.

Постановка проблеми та її актуальність. Одним із завдань Нової української школи є формування компетентностей, необхідних для успішної